ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

УДК 347.77:330.322+004
JEL classification: K11, O33, O34
DOI: 10.20535/2307-5651.20.2021.252850

Корогодова О. О.
кандидат економічних наук, доцент
ORCID ID: 0000-0003-2338-365X
Моісеєнко Т. Є.
кандидат економічних наук, доцент
ORCID ID: 0000-0002-2074-8062
Глущенко Я. І.
кандидат економічних наук, доцент
ORCID ID: 0000-0003-1454-0369
Черненко Н. О.
кандидат економічних наук, доцент
ORCID ID: 0000-0002-7424-7829
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Korogodova Olena, Moiseenko Tetiana,
Glushchenko Yaroslava, Chernenko Natalya
National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

ВІДНОСИНИ ВЛАСНОСТІ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНДИКАТОР ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ В УМОВАХ NEXT NORMALITY ТА ІНДУСТРІЇ 4.0

PROPERTY RELATIONS AS A KEY INDICATOR FOR FORMATION OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS IN NEXT NORMALITY AND INDUSTRY 4.0

У статті розглянуто особливості історичного розвитку та формування відносин власності з урахуванням концепції Четвертої промислової революції (Індустрії 4.0). Проведено аналіз абстрактних понять щодо відносин власності, а також застосовано загальнонаукові методи систематизації, пояснення та прогнозування з елементами синтезу та елементарно-теоретичного аналізу для визначення новітніх тенденцій у сфері дослідження. Проведене дослідження дало змогу визначити фактори позитивного та негативного впливу, що впливають на інвестиційну привабливість України для іноземних інвесторів, такі як посилення вагомості впливу інтелектуальної власності та захисту прав на неї; зростання ролі віртуальних організацій; збільшення можливостей фальсифікацій товарів (обумовлене 3D-принтінгом); суттєва вигода для винахідників, акціонерів та інвесторів, що водночас забезпечують інтелектуальний та фізичний капітал, підвищення рівня загальної довіри в економічній системі; актуалізація питань реєстрації брендів; проблема права власності в циркулярній економіці; реформування відносин власності. Охарактеризовано динаміку та частки організаційно-правових форм юридичних осіб України за 2015–2020 рр. Проведено ґрунтовний аналіз методичних підходів зарубіжних та вітчизняних науковців до визначення ключових факторів покращення інвестиційної привабливості, запропоновано реформування відносин власності в умовах Next Normality та Індустрії 4.0.

Ключові слова: *відносини власності, організаційно-правові форми підприємств, Індустрія 4.0 (Четверта промислова революція), інвестиційна привабливість, Next Normality.*

The purpose of this article is to study existing and emerging trends in property relations, which have a significant impact on the investment attractiveness of the country. This study is relevant because insufficient attention is paid to the issues of comprehensive assessment of property relations as a key indicator of investment attractiveness in the context of Next Normality and Industry 4.0. The systematization method as a cognition function of economic processes has been used. The application results of general scientific research methods, using tabular and graphical methods are clearly presented by authors. The peculiarities of the historical development and relations of property formation taking into account the concept of the Fourth Industrial Revolution (Industry 4.0) are considered in the article. An abstract concept of property relations is analyzed, as well as general scientific methods of systematization, explanation and forecasting, with elements of synthesis and elementary theoretical analy-

© Корогодова О. О., Моісеєнко Т. Є., Глущенко Я. І., Черненко Н. О., 2021

sis in order to identify the latest trends in research, are applied in the article. The study identified factors of positive and negative impact, that affect the investment attractiveness of Ukraine for foreign investors, namely: increasing the importance of the intellectual property impact and protection rights to it; growing role of virtual organizations; increasing the possibility of goods counterfeiting (due to 3D printing); significant benefits for inventors, shareholders and investors, who simultaneously provide intellectual and physical capital, increase the level of general confidence in the economic system; updating issues of brand registration; the problem of property rights in the circular economy; reforming property relations. The dynamics and parts of organizational and legal forms of legal entities of Ukraine for 2015–2020 are described. The detailed analysis of methodological approaches foreign and domestic scientists, in order to identify key factors of improving investment attractiveness, is made in the article, and also, reforming property relations in the context of Next Normality and Industry 4.0 is proposed by authors.

Keywords: *property relations, organizational and legal forms of enterprises, Industry 4.0 (the Fourth Industrial Revolution), investment attractiveness, Next Normality.*

Постановка проблеми. Відносини власності є базовими в будь-якій економічній системі суспільства та на будь-якому етапі цивілізаційного розвитку. Соціально-економічний феномен відносин власності полягає у їх визначальній ролі у формуванні інвестиційної привабливості країни, регіону, галузі, компанії. Особливу важливість мають відносини власності на засоби виробництва, що визначає тип соціально-економічних відносин у національній економіці. Дослідження відносин власності формувалось ще за часів стародавності. Перші спроби оцінити ступінь впливу відносин власності на економічне життя людей зафіксовані в економічних документах, що датовані XVII – XXII століттями до н. е. [1; 2]. Протягом усієї історії людства існували різноманітні погляди на соціально-економічні відносини, однак базовим залишається постулат про системоутворюючу роль власності в економічній системі. Типи, форми та види власності, що є превалюючими в суспільстві, визначають мету, завдання та механізм функціонування економічної системи загалом. В умовах посилення тенденцій Індустрії 4.0 особливої актуальності набуває дослідження трансформації фундаментальних економічних категорій, насамперед відносин власності. Становить інтерес дослідження зазначеної проблематики в умовах Next Normality. «Пандемія COVID-19 змінила світ, і її наслідки триватимуть» – зазначається у звіті «МакКінсі» [3]. Визначаються нові тенденції, які формують Next Normality та впливають на адаптацію бізнесу та суспільства. Актуалізація зазначених питань дасть змогу підвищити рівень інвестиційної привабливості України в глобальній Індустрії 4.0.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання відносин власності висвітлені у роботах відомих учених та філософів ще зі стародавніх часів і продовжують перебувати у полі уваги сучасних економістів, юристів, представників бізнесу та наукової спільноти. Вагомий внесок у теоретичні засади зазначеного напряму здійснили вітчизняні та зарубіжні економісти, такі як Л.Л. Гриценко [4], К. Стінманс [5], С. Доддс [6], Дж. Волдрон [7], О.Л. Пластун [8], К.Г. Некіт [9]. Так, З.П. Конохова [10] зазначає, що «відносини власності в усіх своїх проявах є джерелом сигналів щодо приналежності об'єкта певним суб'єктам». Сталим залишається інтерес науковців до питання синергетичного ефекту між відносинами власності та інвестиційною привабливістю. Проте недостатньо приділяється уваги питанням комплексного оцінювання відносин власності як ключового індикатору інвестиційної привабливості в умовах Next Normality та Індустрії 4.0. Це зумовило мету та актуальність дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження наявних та новітніх тенденцій у відносинах власності, насамперед в Україні, що мають вплив на інвестиційну привабливість країни. Відповідно до зазначеної мети сформульовано такі завдання дослідження:

– оцінити особливості формування та історичного розвитку відносин власності під впливом Четвертої промислової революції (Індустрії 4.0) в умовах Next Normality;

– проаналізувати абстрактні поняття відносин власності, що виникають в умовах Next Normality;

– встановити основні новітні тенденції у відносинах власності в контексті Індустрії 4.0 та Next Normality;

– визначити фактори, що обумовлюють покращення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів у зазначених умовах.

Виклад основного матеріалу. Філософія власності стосується розподілу благ, прав та відповідальності, пов'язаних із суспільним товарним виробництвом. Більшість великих західних політичних філософів побудувала теорії права власності та власності на нерухомість, включаючи межі та обґрунтування власності (наприклад, Платон, Аристотель, Д. Юм, Дж. Локк, Дж.С. Мілл, К. Маркс). Філософське дослідження прав власності тісно пов'язане з розподільною справедливістю, роллю держави та фундаментальною напруженістю між сучасною соціалістичною та ліберальною політичною теорією [6].

Як зазначається у роботі Кетрін Стінманс [5], традиційно режими права власності описуються як приватні, комунальні, державні, режим «без власності». Існують також думки про те, що власність фактично – це метафора «пучка прав». Закордонні дослідники виділяють такі рівні прав власності:

1) доступ: право введення визначеної властивості;

2) вилучення: право на одержання ресурсних одиниць або продуктів ресурсної системи;

3) управління: право регулювати внутрішні шаблони використання та трансформувати ресурс шляхом удосконалення;

4) виключення: право визначати, хто матиме право доступу, і як це право може бути передано;

5) відчуження: право продати або орендувати одне або обидва права на управління [5].

В українському законодавстві права власності представлено правами володіння, використання та розпорядження [11]. Обсяг та обмеження прав власності змінюються за трьома розмірами, такими як діапазон об'єктів, до яких можуть бути застосовані права власності (наприклад, чи можуть бути вода, повітря, право власності у власності); діапазон конкретних прав власності на об'єкт, який визнається (наприклад, чи можна майно заповідати у разі смерті чи право власності

передати в оренду іншим особам); юридичні особи, які можуть мати певні права власності (наприклад, окремі особи та корпорації, громади, держава) [6].

Дж. Уолдрон розглядає два типи аргументів щодо прав, а саме аргументи, засновані на історичних правах, і ті, що ґрунтуються на важливості власності для свободи. Оригінальний аналіз концепції власності, ідей прав та співвідношення власності та рівноправності міститься в його книзі [7]. Права власності передбачають відносини між людьми, що стосуються переваг та обов'язків, які часто (але не обов'язково) пов'язані з певними об'єктами світу [6].

Приватна власність описувалась як «єдине та деспотичне панування, коли одна людина претендує на здійснення зовнішніх речей світу та здійснює її, повністю виключаючи право будь-якої іншої особи у Всесвіті» [5]. Державна власність має схожі з приватною власністю риси, але держава дозволяє користуватися товарами суспільного вжитку. Більшість систем власності в реальних суспільствах містить елементи кожної системи. Так, деякі ресурси (наприклад, сонячне світло) розуміються як спільна власність; деякі (наприклад, державні утиліти) перебувають у колективній власності, а деякі ресурси (наприклад, одяг) перебувають у приватному користуванні [6].

Кетрін Стінманс наводить тлумачення одного з режиму прав власності, а саме «жодної власності» (також відома як "res nullius"), коли немає жодного доступу до ресурсу або ніхто не має права на доступ (ні держава, ні інші особи), тому кожен може «входити і виходити» до такого ресурсу як користувач, але ніхто не буде «авторизованим користувачем» чи власником [5]. Таким типом власності можуть виступати відходи промислового виробництва. С. Додс [6] зазначає, що конкретні права власності, які розглядаються як найбільш значущі, будуть змінюватись залежно від виду власності та можливого використання цих прав, а саме права контролю над виробництвом та права на дохід від прибутку будуть нерелевантними за ідентифікації власника промислового підприємства, тоді як права на контроль доступу та використання можуть бути більш значущими під час ідентифікації власника торговельної площі, а право володіння та користування може бути більш важливим для ідентифікації власника особистого майна (наприклад, автомобіля). Щодо комунальної (суспільної) власності, то науковці по-різному трактують її зміст та можливості функціонування у різних режимах.

Важливим є розуміння ефектів сприяння, а саме бар'єрів та можливостей, що виникають під час застосування того чи іншого режиму, форми та виду власності з точки зору впливу на соціально-економічні процеси. Становить інтерес дослідження тлумачень як з точки зору економічного, так і з позиції юридичного напрямів. Так, Кетрін Стінманс зазначає, що системи власності цивільного та загального права взаємопов'язані, але їх важко узгодити [5].

Як зазначалось багатьма науковцями, право власності є одним із найважливіших інститутів ринкової економічної системи. На інвестиційну привабливість впливає такий інституційний фактор, як прийняття відповідних законодавчих норм та дотримання прав власності. Так, О.Л. Пластун та О.В. Дудкін пропонують для оцінювання рівня інвестиційної привабливості регіону аналізувати масштаби рейдерства [8].

Загалом можна зазначити, що права власності являють собою інституційні «правила гри», а саме формальні та неформальні, а з точки зору бізнеса це є комплектом можливостей для використання ресурсів із наявною системою винятків. Щодо державної власності, то ефективність її функціонування закордонні дослідники та вітчизняні науковці розглядають під різними кутами зору. Так, Кетрін Стінманс вважає її «особливою формою приватної власності» [5].

Розглянемо, які саме відносини власності переважають в Україні серед юридичних осіб (табл. 1). У період із 2015 по 2020 роки серед вітчизняних юридичних осіб найбільшу частку за організаційно-правовою формою мають приватні відносини власності. Незважаючи на те, що ця частка має стійку тенденцію до зменшення (на 1 січня 2015 року – 19,5%, на 1 січня 2016 року – 18,0%, на 1 січня 2017 року – 17,1%, на 1 січня 2018 року – 16,2%, на 1 січня 2019 року – 15,4%, на 1 січня 2020 року – 14,8%, на 1 січня 2021 року – 14,3%), вона все одно залишається найбільшою порівняно з іншими організаційно-правовими формами. Друге місце серед юридичних осіб за організаційно-правовими формами посідають органи державної влади та організації. Їх частка коливається у діапазоні від 9,1% (максимальна частка на 1 січня 2016 року) до 6,9% (мінімальна частка на 1 січня 2020 року і 1 січня 2021 року). Третє місце посідають в Україні фермерські господарства, частка яких коливається від 3,9% (максимальна частка на 1 січня 2016 року) до 3,4% (мінімальна частка на 1 січня 2021 року).

Цікавим фактом є те, що організаційно-правова форма, яка є поширеною у країнах з розвиненою економікою, а саме акціонерні товариства, в Україні має частку, яка не перевищує 2%, а також кожного року демонструє стійку тенденцію до зменшення (на 1 січня 2015 року показник становив 1,7%, на 1 січня 2016 року – 1,4%, на 1 січня 2017 року – 1,3%, на 1 січня 2018 року – 1,2%, на 1 січня 2019 року – 1,1%, на 1 січня 2020 року – 1,0%, на 1 січня 2021 року – 0,098%) [12–18]. Отже, різноманіття думок сучасних економістів щодо питань відносин та прав власності зосереджено на фундаментальній проблематиці співвідношення прав власності та державного суверенітету разом із визначенням питання відповідного обмеження чи розширення певних прав власності.

Щодо основних новітніх тенденцій у відносинах власності в контексті Індустрії 4.0 зазначимо такі (рис. 1).

Питання відносин власності в умовах Next Normality набувають ще більш широкого сенсу, особливо з огляду на перехід до Індустрії 4.0. Доцільно відзначити двосторонній вплив розвитку технологій та захисту прав інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності спонукає впевнений розвиток технологій. Варто зазначити, що в умовах Next Normality великого значення набувають не самі технології чи «великі дані», а перш за все люди як носії інтелектуальних ресурсів, інтелектуального капіталу. Прискорення темпів поширення нововведень, ускладнення процесу впровадження змін потребують зміни кута бачення на ефективні процеси ведення бізнесу (наприклад, підходів до формування моделей та стилю управління). Розвиток автоматизації та штучного інтелекту, з одного боку, полегшує фізичну працю, а з іншого боку, приводить до посилення її творчої складової частини,

Таблиця 1 – Динаміка кількості юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання України за 2015–2020 роки

Вид організаційно-правової форми	На 1 січня 2015 року	На 1 січня 2016 року	На 1 січня 2017 року	На 1 січня 2018 року	На 1 січня 2019 року	На 1 січня 2020 року	На 1 січня 2021 року
Усього юридичних осіб	1 331 230	1 121 347	1 185 071	1 235 024	1 298 435	1 350 627	1 395 448
зокрема, фермерське господарство	47 356	43 743	44 409	45 035	45 654	46 929	47 803
приватне підприємство	259 772	201 788	202 352	200 295	199 990	200 285	200 160
державне підприємство	5 559	4 019	3 982	3 893	3 822	3 750	3 713
казенне підприємство	32	33	32	32	32	32	32
комунальне підприємство	13 778	11 438	11 677	11 640	12 842	13 883	14 174
дочірнє підприємство	16 981	12 336	12 266	12 068	11 823	11 647	11 554
іноземне підприємство	1 988	676	670	653	637	631	627
підприємство громадського об'єднання	4 056	3 288	3 313	3 276	3 268	3 283	3 331
підприємство споживчої кооперації	1 299	1 254	1 234	1 213	1 193	1 165	1 165
акціонерні товариства	23 110	15 571	15 206	14 710	14 310	13 902	13 748
кооперативи	29 681	25 763	26 460	26 975	27 524	28 071	28 596
органи державної влади, організації	109 545	102 218	101 277	99 033	96 397	93 952	95 858
асоціація	3 108	2 260	2 331	2 376	2 422	2 459	2 486
корпорація	777	560	564	558	556	554	555
консорціум	90	66	69	74	73	79	105
концерн	327	195	195	191	188	185	186
спілка споживчих товариств	363	322	323	319	318	317	314
інші об'єднання юридичних осіб	1 275	756	767	753	750	742	743

Джерело: складено авторами за джерелами [12–18]

Рисунок 1 – Новітні тенденції у відносинах власності

Джерело: розроблено авторами на основі джерел [5–10; 19–22]

що зумовлює зростання вимог не стільки до рівня кваліфікації персоналу, скільки до здатностей і можливостей пристосування до майбутніх змін. Актуальність зазначених питань посилюється в умовах впливу пандемії COVID-19 на прискорення економічних процесів цифровізації бізнесу у всьому світі.

Варто зазначити, що набуває інтересу зростаючий рівень обговорення проблематики положень циркулярної економіки в умовах Next Normality та Індустрії 4.0. Так, у дослідженні [5] представлено чотири можливі режими власності, такі як приватний, державний, комунальний та «жодна власність» (відомий як "res nullius"). Автор [5] зазначає, що всі чотири режими можуть мати позитивний сприятливий вплив на «промисловий симбіоз», тому що циркулярна економіка сприяє використанню ресурсів якомога довше, отриманню максимальної цінності від використання товарів, а потім відновленню та регенерації товарів і матеріалів, з яких вони виготовлені, на кінець кожного терміну їхньої служби. Перетворення відходів на продукт, що має цінність для суспільства в межах циркулярного використання, має супроводжуватись переглядом прав власності на законодавчому рівні.

Разом із тенденціями щодо можливостей застосування положень циркулярної економіки, що має адекватне відбиття саме в умовах нової промислової революції, відзначимо зростаючу роль віртуальних організацій у розвитку суспільних відносин власності. За різними класифікаціями, існують реальні віртуальні організації та квазівіртуальні організації, які відрізняються типом організації виробництва та надання послуг. Однак сутність віртуальних організацій полягає в тому, що вони представлені утворенням розрізнених у просторі суб'єктів, що об'єднані однаковою метою і діють у межах контрактів та єдиного центру прийняття управлінських рішень. У джерелі [23] зазначено, що віртуальна організація «є динамічним співтовариством людей і установ, які спільно використовують обчислювальні ресурси відповідно до погоджених між ними та власниками ресурсів правилами, що регулюють доступ до всіх типів засобів, включаючи комп'ютери, програмне забезпечення та дані».

Щодо відносин власності у джерелі [9] зазначається, що завдяки віртуальній організації її члени можуть спільно використовувати майно (хоча саме майно залишається за його власниками, а саме членами віртуальної організації), своєю діяльністю віртуальні організації сприяють досягненню запланованих результатів для своїх членів, оскільки допомагають дослідникам, науковим установам, суб'єктам підприємницької діяльності проводити великі складні розрахунки, що спрощує проведення масштабних фундаментальних та прикладних наукових досліджень. Таким чином, віртуальні організації, за допомогою яких можна користуватися перевагами Grid-технологій, мають деякі спільні ознаки з реальними юридичними особами, такі як спільна мета, єдиний центр, своєрідна реєстрація. Однак К.Г. Некіт вважає, що такі віртуальні організації не можуть бути прирівняні до юридичних осіб, тому що вони не мають статусу юридичної особи відповідно до сучасного законодавства [9]. Виникає правова колізія, що віддзеркалюється у соціально-економічних відносинах.

Серед інших факторів впливу на інвестиційну привабливість країни слід назвати легкість ведення бізнесу й можливість швидко та без проблем створити нове підприємство. Так, у рейтингу кращих країн для старту бізнесу [24] у 2021 році Україна посідає 64 місце серед 78 країн (порівняно з 2020 роком – 67 місце серед 73 країн). Вирішуючи, в якій країні розмістити свій бізнес, компанії визначають свої пріоритети, зважившись численні операційні та людські витрати. Національні уряди стикаються з аналогічним аналізом витрат і вигод під час установлення ставок корпоративного податку та побудови відповідної інституційної політики щодо відносин власності. Країни, які вважаються найбільш сприятливими для бізнесу, – це ті, які вважаються найкращим балансом стабільності та витрат. В рейтингу кращих країн з цієї точки зору під час оцінювання за 76 показниками Україна опинилась на 75 місці серед 78 країн (порівняно з 2020 роком – 71 місце серед 73 країн). Для оцінювання легкості ведення бізнесу традиційно використовуються звіти Світового банку "Doing Business", Форбс "Best Countries for Business", Індекс економічної свободи "The Heritage Foundation".

Чи вирішить велика корпорація створити штабквартиру у країні, залежить від торговельної та податкової політики в національній економічній системі, глобального ринкового середовища, ступеня реформування відносин власності та інституційного забезпечення. Оскільки багато підприємств мобільніше, ніж будь-коли, спроможність країни бути «країною базування» для транснаціонального капіталу може значно вплинути на її загальний статус у світовому економічному рейтингу. Така спроможність набуває все більшого значення на тлі Next Normality в умовах створення великої кількості віртуальних підприємств. В рейтингу кращих країн із точки зору створення материнської компанії ТНК Україна у 2021 році посідає 65 місце серед 78 країн (порівняно з 58 місцем серед 73 країн у 2020 році) [25].

Як уже зазначалось, існує певний вплив рівня запровадження циркулярної економіки на інвестиційну привабливість країн в умовах Next Normality та Індустрії 4.0. Під впливом зазначених процесів важливою для суспільства також є трансформація соціально-економічних відносин. Як зазначає С.В. Войтко, «складністю для інтенсивного розвитку країни, її соціально-економічних відносин є пошук конкурентоспроможних інвестиційно привабливих проєктів для нової реальності. Перспективними інвестиційними нішами можуть бути технології забезпечення соціального дистанціювання, віддаленого керування, моніторингу та контролю технологічних процесів, середовища життєдіяльності людини. Поєднання Next Normality та Індустрії 4.0 може сприяти подальшому реальному зрушенню у розбудові інфраструктури української економіки» [20]. Також варто погодитися з вітчизняною дослідницею Л.Л. Гриценко, у праці якої наведено фактори покращення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів, серед яких зазначено, що варто «мінімізувати свої боргові зобов'язання, сконцентрувати зусилля на своїх конкурентних перевагах (кваліфікована робоча сила, географічне положення, розвинені сільськогосподарські галузі, підвищення рівня вищої освіти тощо) і сприяти розвитку інноваційної діяльності» [4]. З огляду на це автори вважають, що одним із ключових факторів покращення інвес-

тиційної привабливості в умовах Next Normality та Індустрії 4.0 є реформування відносин власності.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження демонструє, що основними тенденціями власності, які мають значний вплив на інвестиційну привабливість країни в еру Індустрії 4.0 та Next Normality, є посилення вагомості впливу інтелектуальної власності та захисту прав на неї; виникнення та інтенсивний розвиток віртуальних організацій; удосконалення методів упередження та виявлення фальсифікацій товарів; покращення умов та збільшення вигод для розробників та інвесторів; зростання довіри до держави; необхідність розв'язання проблем щодо реєстрації та захисту брендів; особливості права власності у циркулярній економіці. Визначено, що одним із найбільш вагомих ключових індикаторів формування інвестиційної привабливості в країні є рівень соціально-економічних відносин власності. Так, за допомогою статистичного аналізу було встановлено, що превалюючими організаційно-правовими формами вітчизняних юридичних осіб є приватні підприємства, державні організації і фермерські господарства, тобто за вітчизняних умов вони виступають найбільш привабливими формами оформлення відносин власності.

Зазначені тенденції посилюються під впливом пандемічних наслідків, що формують швидкий розвиток Next Normality. Наукова новизна представленого дослідження полягає в аналізі наявних та визначенні новітніх тенденцій у відносинах власності в Україні під впливом подій Четвертої промислової революції (Індустрії 4.0) та в умовах Next Normality, що впливають на інвестиційну привабливість країни. У подальших дослідженнях авторами будуть розглянуті питання поглибленого дослідження соціально-економічних відносин власності в контексті роздержавлення та націоналізації.

Література:

1. Admonitions of an Egyptian Sage (papyrus Ipuwer1). URL: https://robscholtemuseum.nl/wp-content/uploads/2018/01/Cor-Hendriks-Admonitions-of-an-Egyptian-Sage-Infofile.pdf.
2. Рубинштейн Р. Поучение гераклеопольского царя своему сыну (Эрмитажный папирус № 1116 А). *Вестник древней истории*. 1950. № 2 (32). С. 122–133. URL: https://elib.gsu.by/handle/123456789/9614.
3. The next normal arrives: Trends that will define 2021 and beyond. McKinsey & Company. URL: https://www.anuarioseguros.lat/admin/storage/files/TENDENCIAS_QUE_DEFINIRAN_2021.pdf.
4. Hrytsenko L., Zakharkin O., Dekhtyar N., Shamkalo K. Assessment of investment attractiveness of Ukraine. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2021. № 3 (38). С. 379–389. DOI: https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237470.
5. Steenmans K. Do property rights in waste and by-products matter for promoting reuse, recycling and recovery? *Current Research in Environmental Sustainability*. 2021. Vol. 3. 100030. DOI: https://doi.org/10.1016/j.crsust.2021.100030.
6. Dodds S. Property, Philosophy of. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences. 2001. P. 12199–12205. DOI: https://doi.org/10.1016/B0-08-043076-7/01037-8.
7. Waldron J. The right to private property. New York : Oxford University Press, 1990. 469 p. DOI: 10.1093/acprof:oso/9780198239376.001.0001.
8. Пластун О.Л., Дудкін О.В. Міжнародні інвестиційні рейтинги як засіб усунення інформаційної асиметрії на макроекономічному рівні. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 3 URL: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua.
9. Некіт К.Г. Суб'єкти права приватної власності в інформаційному суспільстві. *Lex Portus*. 2018. Vol. 2. URL: https://lexportus.net.ua/vipusk-2-2018-new/nekit_k_h_subiekty_prava_pryvatnoi_vlasnosti_v_informatsiinomu_suspilstvi.pdf.
10. Конохова З.П. Інформаційна сутність відносин власності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент* : збірник наукових праць / гол. ред. Т.В. Деркач. Вип. 43. Одеса : Гельветика, 2020. С. 71–75. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/47892/3/Nauk_visnyk_MHU_2020_43_Konokhova_Informatsiina_sutnist.pdf.
11. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 грудня 2003 року у редакції від 28 жовтня 2021 року № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text.
12. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2021/ks_opfg/arh_ks_opfg_21.htm (дата звернення: 15.12.2021).
13. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2020/ks_opfg/arh_ks_opfg_20.htm (дата звернення: 15.12.2021).
14. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2019/ks_opfg/arh_ks_opfg_19.htm (дата звернення: 15.12.2021).
15. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2018/ks_opfg/arh_ks_opfg_18.htm (дата звернення: 15.12.2021).
16. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2017/ks_opfg/arh_ks_opfg_17.htm (дата звернення: 15.12.2021).
17. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2016/ks_opfg/arh_ks_opfg_16.htm (дата звернення: 15.12.2021).
18. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2015/ks_opfg/arh_ks_opfg_15.htm (дата звернення: 15.12.2021).
19. Черненко Н.О., Моісеєнко Т.Є. Корпоративна освіта як інституціоналізований процес безперервної професійної підготовки. *Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності* : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 22 квітня 2021 року. Київ, 2021. С. 140–143.
20. Войтко С.В. Розвиток економік країн в умовах Next Normality та Industry 4.0. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2020. № 17. DOI: https://doi.org/10.20535/2307-5651.17.2020.216325.
21. Корогодова О.О., Глущенко Я.І. Особливості методики митного контролю на засадах ризик-орієнтованого підходу в умовах Індустрії 4.0. *Інновації молоді в машинобудуванні (Youth Innovations in Mechanical Engineering)* : збірка праць Міжнародної науково-технічної конференції молодих вчених та студентів / за заг. ред. Ю.М. Данильченка. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. № 3. С. 109–113. DOI: https://doi.org/10.20535/2708-3926.2021.3.229632.
22. Черненко Н.О., Корогодова О.О., Моісеєнко Т.Є., Глущенко Я.І. Вплив індустрії 4.0 на інвестиційну діяльність транснаціональних корпорацій. *Наукові горизонти*. 2020. Т. 23. № 10. С. 68–78. DOI: https://doi.org/10.48077/scihor.23(10).2020.68-77.

23. Про затвердження Державної цільової науково-технічної програми впровадження і застосування грід-технологій на 2009–2013 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2009 року № 1020-2009 п. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1020-2009-%D0%BF#Text.

24. Best Countries to Start a Business. U. S. News & World Report. URL: https://www.usnews.com/news/best-countries/best-countries-to-start-a-business.

25. Best Countries to Headquarter a Corporation. U. S. News & World Report. URL: https://www.usnews.com/news/best-countries/best-countries-to-headquarter-a-corporation.

References:

1. Admonitions of an Egyptian Sage (papyrus Ipuwer1). Available at: https://robscholtemuseum.nl/wp-content/uploads/2018/01/Cor-Hendriks-Admonitions-of-an-Egyptian-Sage-Infofile.pdf. (in English)

2. Rubynshtein R. (1950). Teaching of the king of Heracleopolis to his son: (Hermitage papyrus № 1116 A). *Ancient History Herald*. № 2 (32), pp. 122–133. Available at: https://elib.gsu.by/handle/123456789/9614. (in Russian)

3. The next normal arrives: Trends that will define 2021 and beyond. McKinsey & Company. Available at: https://www.anuarioseguros.lat/admin/storage/files/TENDENCIAS_QUE_DEFINIRAN_2021.pdf. (in English)

4. Hrytsenko L., Zakharkin O., Dekhtyar N., Shamkalo K. (2021). Assessment of investment attractiveness of Ukraine. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, № 3 (38), pp. 379–389. DOI: https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237470. (in Ukrainian)

5. Steenmans K. (2021). Do property rights in waste and by-products matter for promoting reuse, recycling and recovery? *Current Research in Environmental Sustainability*. Vol. 3, 100030. DOI: https://doi.org/10.1016/j.crsust.2021.100030. (in English)

6. Dodds S. (2001). Property, Philosophy of. International *Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences,* pp. 12199–12205. DOI: https://doi.org/10.1016/B0-08-043076-7/01037-8. (in English)

7. Waldron J. (1990). The right to private property. New York: Oxford University Press. 469 p. DOI: 10.1093/acprof:oso/9780198239376.001.0001.

8. Plastun O.L., Dudkin O.V. (2012). International investment ratings as means of information asymmetry elimination on macroeconomic level. *Marketing and Management of Innovations*, no. 3. Available at: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua. (in Ukrainian)

9. Nekit K.H. (2018). Legal entities of a private property in information society. *Lex Portus*. Vol. 2. Available at: https://lexportus.net.ua/vipusk-2-2018-new/nekit_k_h_subiekty_prava_pryvatnoi_vlasnosti_v_informatsiinomu_suspilstvi.pdf. (in Ukrainian)

10. Konokhova Z.P. (2020) Informational essence of ownership relations. *International Humanitarian University Herald. Economics and Management*, no. 43, pp. 71–75. Available at: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/47892/3/Nauk_visnyk_MHU_2020_43_Konokhova_Informatsiina_sutnist.pdf. (in Ukrainian)

11. The Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine from 16.12. 2003 current version from 28.10.2021 № 435-IV. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text. (in Ukrainian)

12. Kilkist yurydychnykh osib za orhanizatsiino-pravovymy formamy hospodariuvannia (2021). State Statistics of Ukraine. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2021/ks_opfg/arh_ks_opfg_21.htm. (in Ukrainian)

13. Kilkist yurydychnykh osib za orhanizatsiino-pravovymy formamy hospodariuvannia (2020). State Statistics of Ukraine. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2020/ks_opfg/arh_ks_opfg_20.htm. (in Ukrainian)

14. Kilkist yurydychnykh osib za orhanizatsiino-pravovymy formamy hospodariuvannia (2019). State Statistics of Ukraine. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2019/ks_opfg/arh_ks_opfg_19.htm. (in Ukrainian)

15. Kilkist yurydychnykh osib za orhanizatsiino-pravovymy formamy hospodariuvannia (2018). State Statistics of Ukraine. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2018/ks_opfg/arh_ks_opfg_18.htm. (in Ukrainian)

16. Kilkist yurydychnykh osib za orhanizatsiino-pravovymy formamy hospodariuvannia (2017). State Statistics of Ukraine. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2017/ks_opfg/arh_ks_opfg_17.htm. (in Ukrainian)

17. Kilkist yurydychnykh osib za orhanizatsiino-pravovymy formamy hospodariuvannia (2016). State Statistics of Ukraine. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2016/ks_opfg/arh_ks_opfg_16.htm. (in Ukrainian)

18. Kilkist yurydychnykh osib za orhanizatsiino-pravovymy formamy hospodariuvannia (2015). State Statistics of Ukraine. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoy/ukr/EDRPU_2015/ks_opfg/arh_ks_opfg_15.htm. (in Ukrainian)

19. Chernenko N.O., Moiseienko T.E. (2021). Corporate education as an institutionalized process of continuous professional training. *Creation, protection and commercialization of intellectual property rights* [IV All-Ukrainian research and practice conference]. Kyiv, pp. 140–143. (in Ukrainian)

20. Voytko S.V. (2020). Development of countries in conditions of the Next Normality and Industry 4.0. *Economic bulletin of National technical university of Ukraine "Kyiv polytechnic institute"*, no. 17. DOI: https://doi.org/10.20535/2307-5651.17.2020.216325. (in Ukrainian)

21. Korohodova O.O., Hlushchenko Y.I. (2021). Features of the customs control method on the basis of risk-oriented approach in the conditions of Industry 4.0. *Youth Innovations in Mechanical Engineering*: *Papers collection of the International scientific and technical conference of young scientists and students*. no. 3, pp. 109–1113. DOI: https://doi.org/10.20535/2708-3926.2021.3.229632 (in Ukrainian)

22. Chernenko N.O., Korohodova O.O., Moiceєнko T.E., Hlushchenko Y.I. (2020). Influence of Industry 4.0 on the investment activities of transnational corporations. *Scientific Horizons*. Vol. 23, no. 10, pp. 68–78. DOI: https://doi.org/10.48077/scihor.23(10).2020.68-77. (in Ukrainian)

23. About the statement of the State target scientific and technical program of introduction and application of grid technologies for 2009–2013: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 23.09.2009 № 1020-2009 п. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1020-2009-%D0%BF#Text. (in Ukrainian)

24. Best Countries to Start a Business. U. S. News & World Report. Available at: https://www.usnews.com/news/best-countries/best-countries-to-start-a-business. (in English)

25. Best Countries to Headquarter a Corporation. U. S. News & World Report. Available at:https://www.usnews.com/news/best-countries/best-countries-to-headquarter-a-corporation. (in English)